

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **M. S.,** zastoupen Mgr. Milanem Janákem, advokátem se sídlem třída Kpt. Jaroše 28, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 2. 2020, č. j. 16 Az 56/2019 – 25,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. 2. 2020, č. j. 16 Az 56/2019 – 25, **se ruší.**

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 2. 10. 2019, č. j. OAM-160/LE-LE05-LE05-2018, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalobci **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

IV. Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta Mgr. Milana Janáka **se určují** částkou 12 342 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 (třiceti) dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.
Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobou podanou dne 23. 10. 2019 k Městskému soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí ze dne 2. 10. 2019, č. j. OAM-160/LE-LE05-LE05-2018, jímž žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce podal dne 16. 8. 2018 žádost o udělení mezinárodní ochrany. Při pohovoru dne 18. 10. 2018 žalobce uvedl, že je ukrajinské národnosti, vyznává pravoslavné křesťanství, nemá žádné politické přesvědčení a politicky se neangažuje. Žalobce je ženatý a má dva nezletilé syny (ročník 2006 a 2011), přičemž manželka i děti pobývají v České republice na základě povolení k trvalému pobytu. V České republice žádal o mezinárodní ochranu již v roce 2003, ale jeho žádost byla zamítnuta. Následně odjel na Ukrajinu, kde si vyřídil vízum, a jezdil do České republiky za prací a poté získal povolení k dlouhodobému pobytu. V zemi původu žil v obci Bohdan v okrese Rachiv v Zakarpatské oblasti. Z Ukrajiny naposledy vycestoval dne 5. 10. 2012 automobilem přes Maďarsko a Slovensko do České republiky. Při odjezdu z Ukrajiny neměl žádné problémy. Do země původu se již nevrátil, jelikož byl v ČR zatčen. Ke svému zdravotnímu stavu uvedl, že je zdravotně zcela v pořádku a nemá zvláštní potřeby či omezení.

[3] Žalobce dále uvedl, že na Ukrajině nikdy nebyl trestně stíhán ani neměl jiné problémy, pouze zmínil, že dříve měl problém s mafií, ale to je již zapomenuté. Žalobce požádal o mezinárodní ochranu z toho důvodu, že chce zůstat v České republice především kvůli dětem. Žalobce rovněž vyjádřil své obavy z války na Ukrajině a uvedl, že i když zatím nebyl do armády povolán, berou tam každého. Žalobce sdělil, že jeho manželka a děti žijí v České republice a na Ukrajině již poslední dva roky rodina nebyla, jelikož jeho otec i tchán nežijí a matka manželky žije v České republice, proto žalobce ani jeho rodina nemají příležitost na Ukrajinu jezdit. S manželkou i dětmi je žalobce v telefonickém kontaktu a rodina za ním i jezdí na návštěvy. K dotazu, zda se podílí na materiálním zabezpečení dětí, žalobce sdělil, že (v rámci výkonu trestu odnětí svobody) pracuje, takže manželce něco posílá.

[4] Žalovaný k věci z rejstříku trestů, resp. příslušných rozhodnutí trestních soudů zjistil, že žalobce byl v České republice pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody na 8 a půl let pro spáchání zvlášť závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a) a odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, nicméně v žalobou napadeném rozhodnutí neshledal důvody pro použití vylučovací klauzule dle § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Povaha trestného činu, za který byl žalobce odsouzen, přes jeho závažnost, totiž podle žalovaného neodpovídá pojmu „vážný zločin“ ve smyslu uvedeného ustanovení zákona o azylu, neboť se nejednalo o útok proti životu, zdraví či tělesné integritě či o jiný násilný trestný čin.

[5] Na straně druhé dospěl žalovaný k závěru, že nejsou dány důvody pro udělení jakékoli formy mezinárodní ochrany. Ve vztahu k doplňkové ochraně dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu žalovaný konstatoval, že existence soukromých či rodinných vazeb žadatele nemůže být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany v žádné její formě.

Pokud žadatel hodlá realizovat své právo na soukromý a rodinný život na území ČR, nezbavuje jej to povinnosti dodržovat zdejší pravidla pro pobyt cizinců. Čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, resp. napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi. Z výpovědi žalobce nevyplývá, že by jemu a jeho rodinným příslušníkům, kteří mají shodnou státní příslušnost, fakticky něco bránilo v realizaci jejich společného života v zemi původu. Žalobce byl v ČR odsouzen za páchání rozsáhlé trestné činnosti, o pobytové oprávnění tedy přišel vlastní vinou. Institut mezinárodní ochrany podle žalovaného nemá sloužit cizinci k vyhnutí se důsledkům jeho protiprávního jednání.

[6] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, kterou městský soud rozsudkem ze dne 6. 2. 2020, č. j. 16 Az 56/2019 – 25, zamítl. Městský soud předně uvedl, že vojenská služba přestavuje legitimní občanskou povinnost a odmítání jejího výkonu nemůže samo o sobě založit pronásledování či skutečné nebezpečí vážné újmy. Žalovaný se podle městského soudu i s ohledem na konkrétní situaci žalobce důkladně zabýval posouzením jeho obav. K žalobcově námitce nedostatečného posouzení jeho soukromých a rodinných vazeb městský soud uvedl, že žalovaný se rodinnými vazbami zabýval zcela dostatečně, avšak jejich relevanci pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu neshledal. Městský soud zdůraznil, že žalobce sám svým protiprávním jednáním způsobil, že byl odsouzen k trestu odnětí svobody, a je to tak on, kdo zapříčinil citelný zásah do jeho rodinných vazeb ve formě odloučení od manželky a dětí. Žalobce s manželkou ani dětmi trvale nežije a je s nimi pouze v omezeném kontaktu. Podle městského soudu je možné udržovat telefonický kontakt a poskytovat případnou finanční výpomoc i z území Ukrajiny. Žalobci navíc nic nebrání, aby se na Ukrajinu vrátil i s celou rodinou a své rodinné vazby realizoval v zemi původu.

[7] Městský soud dále uvedl, že neudělením mezinárodní ochrany a následným vycestováním může dojít k porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v situaci, kdy by byl zcela znemožněn rodinný život v zemi původu žalobce. Žalobce však nepoukázal na žádnou překážku, která by mu bránila realizovat jeho rodinný a soukromý život na Ukrajině, a městský soud neshledal případ žalobce v tomto směru nijak výjimečným, neboť žalobce ani nebydlí se členy rodiny ve společné domácnosti, a navíc vlastní vinou způsobil odloučení od své rodiny. Městský soud připomněl, že smyslem institutu mezinárodní ochrany je pomoci lidem z oblastí, kde hrozí porušování jejich práv, a nelze tak jeho prostřednictvím nahrazovat postupy zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Žalobci nic nebrání, aby si pobytové oprávnění vyřídil, jakmile splní podmínku trestní zachovalosti.

[8] Stejně tak neshledal městský soud v případě žalobce ani naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, neboť vycestování žalobce není v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

II.
Obsah kasační stížnosti, vyjádření žalovaného a replika žalobce

[9] Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností, v níž odkazuje na důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., fakticky však uplatňuje

rovněž důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Má za to, že městský soud stejně jako žalovaný nesprávně posoudili, zda zásah do práva na respektování soukromého a rodinného života je důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu.

[10] Stěžovatel v prvé řadě poukazuje na to, že námitku nedostatečného zohlednění jeho rodinných vazeb na území České republiky uplatňoval ve vztahu k možnosti udělení doplňkové ochrany, nikoliv k možnosti udělení humanitárního azylu. Městský soud se k rodinným vazbám stěžovatele vyjádřil při posuzování splnění podmínek pro udělení humanitárního azylu, ale dostatečně se s touto námitkou nevypořádal ve vztahu k doplňkové ochraně podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu. Stěžovatel má za to, že rozsudek městského soudu je proto třeba považovat za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

[11] Stěžovatel namítá, že žalovaný i městský soud odmítají uznat, že by zásah do soukromého a rodinného života vyvolaný neudělením mezinárodní ochrany mohl představovat důvod pro udělení doplňkové ochrany pro rozpor s mezinárodními závazky České republiky. Stěžovatel odkázal na důvodovou zprávu k § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, ze které je zřejmé, že dané ustanovení bylo přijato právě s cílem pokrýt situace, kdy vycestování cizince, které je přímým následkem neudělení mezinárodní ochrany, bude představovat nepřiměřený zásah do jeho soukromého a rodinného života. To později potvrdila i judikatura Nejvyššího správního soudu, která uznává, že riziko porušení práva na respektování soukromého a rodinného života žadatele může v některých případech představovat důvod pro udělení doplňkové ochrany. Stěžovatel nesouhlasí s tvrzením městského soudu, že k porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod může v zásadě dojít pouze v situaci, kdy je rodinný život v zemi původu cizince znemožněn. Je pravdou, že judikatura rozlišuje, zda je cizinci znemožněn jeho rodinný život existující v České republice, či zda je cizinci znemožněn jeho rodinný život v zemi původu, ale nelze dospět k závěru, že udělit doplňkovou ochranu lze pouze ve druhém z uvedených případů. V obou případech totiž dochází k porušení mezinárodních závazků České republiky a tudíž je dán důvod pro udělení doplňkové ochrany.

[12] Stěžovatel považuje odůvodnění rozsudku městského soudu, které je založeno na tom, že to byl sám stěžovatel, kdo se páchání trestné činnosti připravil o možnost legálně pobývat na území České republiky, za zjednodušující a paušalizující. Stěžovatel s odkazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) i Nejvyššího správního soudu připomněl, že při posuzování, zda určité opatření nepředstavuje porušení článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, je třeba zohlednit řadu faktorů vyvažujících protichůdné zájmy cizince a státu. Z této judikatury plyne, že i pokud se cizinec dopustí trestné činnosti, není tím bez dalšího vyloučen z ochrany poskytované čl. 8 Úmluvy. Povahu této trestné činnosti je třeba poměřit s dalšími výše uvedenými skutečnostmi, což ovšem městský soud neudělal.

[13] Stěžovatel dále zdůraznil, že byl sice v minulosti odsouzen za spáchání trestného činu krácení daně, ale nejednalo se o násilnou trestnou činnost a svůj trest stěžovatel vykonal. Na území České republiky žije (dle jeho tvrzení nyní již bývalá) manželka stěžovatele a jejich dvě nezletilé děti, které se zde narodily. Všichni mají povolení k trvalému pobytu a budou žádat o udělení českého státního občanství. Stěžovatel žije

s rodinou ve společné domácnosti, městský soud však vycházel z obsahu pohovoru se stěžovatelem, který s ním byl proveden během jeho pobytu ve vězení, proto je zřejmé, že v té době s rodinou ve společné domácnosti nežil.

[14] Stěžovatel s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012 – 28, publ. pod č. 2836/2013 Sb. NSS (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná též na www.nssoud.cz), uzavírá, že v případech, kdy žadatel v rámci azylového řízení tvrdí případný zásah do rodinného života, musí žalovaný také zohlednit, zda má žadatel možnost získat jiné oprávnění k pobytu na území České republiky. Stěžovatel v žalobě upozorňoval, že pokud bude nucen vycestovat na Ukrajinu, nebude mu fakticky umožněno vrátit se do České republiky legální cestou minimálně po dobu 5 let, jelikož nebude splňovat podmínku trestní zachovalosti ve smyslu § 174 zákona o pobytu cizinců. Rozhodné v této souvislosti není podle stěžovatele ani to, zda bude moct realizovat svůj rodinný život v zemi původu.

[15] S ohledem na uvedené stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu i rozhodnutí žalovaného zrušil.

[16] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost kasačních námitek, je přesvědčen o tom, že reagoval na veškeré důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany, přičemž podle něj stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, které by vedly k závěru o naplnění důvodů pro udělení mezinárodní ochrany. K tvrzení stěžovatele o jeho rodinném životě na území České republiky žalovaný dodal, že stěžovateli nic nebrání v tom, aby svůj rodinný život realizoval v zemi původu. Pokud chce svůj rodinný život realizovat v České republice, může upravit svůj pobytový status prostřednictvím zákona o pobytu cizinců. Žalovaný odkázal na obsah správního spisu, žalobou napadeného rozhodnutí, ztotožnil se s rozsudkem městského soudu a navrhl, aby Nevyšší správní soud kasační stížnost pro nepřijatelnost odmítl, případně aby ji zamítl.

[17] K vyjádření žalovaného podal stěžovatel repliku, v níž uvedl, že nelze pouze konstatovat, že jeho rodinní příslušníci s ním mohou vycestovat do země původu, a rodina tak může realizovat svůj rodinný život tam, neboť žalovaný je povinen hodnotit i faktické překážky takového kroku. Stěžovatel rovněž zdůraznil, že fakticky nemůže získat žádné jiné oprávnění k pobytu, což měl žalovaný zohlednit. Ve zbytku stěžovatel odkázal na svou argumentaci uvedenou v kasační stížnosti.

III.
Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[18] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[19] Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

[20] Stěžovatel v tomto případě namítá zásadní pochybení městského soudu a žalovaného [ve vztahu k nedostatečnému zhodnocení možných důvodů pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, tedy otázky, zda by vycestování stěžovatele nebylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR], které by mohlo mít dopad do jeho hmotně právního postavení a které navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[21] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k přezkoumání napadeného rozsudku městského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[22] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že spatřuje pochybení žalovaného i městského soudu v nedostatečném zohlednění jeho soukromých a rodinných vazeb na území ČR jako možného důvodu pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu.

[23] Nejvyšší správní soud připomíná, že, jak již ve své judikatuře mnohokrát konstatoval (viz např. usnesení ze dne 8. 11. 2018, č. j. 5 Azs 201/2017 – 37), důvod pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu zavedla ČR nad rámec a v rozporu s právní úpravou Evropské unie, která je vtělena do čl. 15 směrnice 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (přepracované znění) (dále jen „kvalifikační směrnice“), jemuž v zásadě odpovídají pouze důvody udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. a) až c) zákona o azylu (srov. rozsudek velkého senátu Soudního dvora Evropské unie ze dne 18. 12. 2014,

M'Bodj, C-542/13, ECLI:EU:C:2014:2452), nicméně k tomuto rozporu s kvalifikační směrnicí nemohou žalovaný ani soudy přihlížet v neprospěch žadatele o udělení mezinárodní ochrany a musí tedy naopak tuto zákonnou úpravu dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu aplikovat.

[24] Nejvyšší správní soud se otázkou možného porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a tedy případného udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu žadateli o mezinárodní ochranu opakovaně zabýval. V rozsudku ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 – 71, uvedl, že je třeba „*rozlišovat důvody, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky ČR bylo samotné vycestování cizince [§ 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu a § 179 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky] (...), od důvodů, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky bylo až případné vyhoštění tohoto cizince*". Jak dále Nejvyšší správní soud uvedl, „*obvykle právě jen dlouhodobý zákaz pobytu na území ČR může v některých případech dosáhnout intenzity nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života, který si cizinec za dobu svého pobytu na území ČR vytvořil. (...) Při posuzování důvodů znemožňujících vycestování cizince by byl výjimkou z výše uvedených závěrů pouze případ, kdy by si stěžovatel vytvořil na území ČR takové rodinné či případně osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR.*" Nejvyšší správní soud se v citovaném rozsudku dále vyjádřil v tom smyslu, že čl. 8 Úmluvy neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, respektive napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi (srov. též např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2012, č. j. 2 Azs 38/2011 – 47). Při stanovení rozsahu povinností státu je však v každém případě nutné zvážit okolnosti konkrétní věci a posoudit, zda se nejedná o případ, kdy by nepřiměřeným zásahem do rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR.

[25] Z navazujícího rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012 – 28, na který stěžovatel odkázal, vyplynulo, že při posuzování otázky, zda by již vycestování žadatelky o mezinárodní ochranu v uvedené věci, která rovněž žila v ČR společně se svým nezletilým dítětem a manželem, bylo nepřiměřeným zásahem do jejího rodinného a soukromého života, a zda tedy jsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, se zpravidla nelze spokojit s pouhým konstatováním, že žadatelka i její rodinní příslušnicí mají občanství země původu, a mohou tam tedy společně odcestovat a existenci rodiny tím zachovat. Žalovaný je v takovém případě povinen se zabývat nejen případnými právními, ale i faktickými překážkami takového kroku, mezi něž by mohl patřit např. nedostatek finančních prostředků žadatelky a jejích rodinných příslušníků spojený s absencí sociálních a rodinných vazeb v zemi původu. Není-li přestěhování rodiny do země původu právně či fakticky možné, je žalovaný dále povinen se zabývat i tím, zda má žadatelka možnost získat jiné oprávnění k pobytu na území ČR, než je mezinárodní ochrana, a zda by neudělení doplňkové ochrany dle uvedeného ustanovení nevedlo k takovému odloučení žadatelky od jejího nezletilého dítěte, které by bylo třeba považovat za nepřiměřený zásah do jejího rodinného života (srov. též např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2021, č. j. 5 Azs 162/2020 – 47).

[26] Nejvyšší správní soud rovněž již opakovaně uvedl, že žalovaný je povinen zohlednit i mezinárodní závazky, které pro Českou republiku vyplývají z Úmluvy o právech dítěte,

zejména vzít v úvahu tzv. nejlepší zájem dítěte, tedy základní hledisko, které jsou smluvní strany Úmluvy o právech dítěte povinny promítnout do veškerého rozhodování, jež se přímo či nepřímo dotýká právě zájmů nezletilých dětí. Např. v rozsudku ze dne 16. 3. 2020, č. j. 5 Azs 404/2019 - 28, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že při posuzování přiměřenosti dopadů do soukromého a rodinného života cizince je třeba v případě, že se tyto dopady dotýkají nezletilých dětí, v souladu s judikaturou ESLP k výkladu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, z níž Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku obsáhle citoval, zohledňovat nejlepší zájem dítěte, tedy zabývat se pečlivě situací těchto nezletilých dětí, brát v úvahu jejich věk, konkrétní okolnosti jejich pobytu či míru závislosti na péči daného cizince. Nejlepší zájem dítěte nutně nemusí vždy převládnout nad konkurujícím veřejným zájmem, nicméně je třeba ho považovat za středobod úvah, přiznat mu stěžejní význam a dosáhnout spravedlivé rovnováhy mezi uvedenými konkurujícími zájmy (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2020, č. j. 5 Azs 220/2019 – 33, publ. pod č. 4034/2020 Sb. NSS, a tam citovaný nález Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2020, sp. zn. IV. ÚS 950/19, srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2020, č. j. 5 Azs 383/2019 – 40).

[27] Ačkoli se zmiňovaná judikatura vztahuje primárně k rozhodnutím správních orgánů přijatým podle zákona o pobytu cizinců, musí být za situace, kdy zákon o azylu ukládá žalovanému povinnost udělit žadateli doplňkovou ochranu mj. v případě, kdy by jeho vycestování bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR (tedy např. s čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jak je interpretován v judikatuře ESLP, či s Úmluvou o právech dítěte), přiměřeně uplatňována právě i na posouzení skutečného nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu (srov. např. již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2021, č. j. 5 Azs 162/2020 – 47).

[28] Na rozdíl od městského soudu shledal Nejvyšší správní soud úvahy žalovaného k dané otázce zcela nedostatečnými. Výše zmiňované konstatování žalovaného, že „*existence soukromých a rodinných vazeb nemůže být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany v žádné její formě*“, je v rozporu s citovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu. Žalovaný nejenže nedostatečně, ale vlastně v podstatě vůbec neposuzoval možné důvody pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu z pohledu osobních a rodinných vazeb stěžovatele na území ČR, především pak jeho vztahu ke dvěma nezletilým synům, kteří mají na území České republiky povolen trvalý pobyt.

[29] Nejvyšší správní soud má za to, že žalovaný při svém rozhodování dostatečně nezkoumal všechny okolnosti, jež mohou být pro jeho rozhodnutí významné. Stěžovatel v azylovém řízení opřel svou žádost o udělení mezinárodní ochrany o konkrétní tvrzení, že má v České republice rodinné vazby, neboť zde žijí jeho (nyní již ovšem dle jeho tvrzení bývalá) manželka a jejich dva nezletilí synové. Žalovaný ani městský soud nijak nezohlednili skutečnost, že stěžovatel je otcem dvou nezletilých synů, kteří v České republice vyrůstali, mají zde vytvořeny vazby a přerušením tohoto soužití tím, že by stěžovatel musel vycestovat do země původu, případně by se tam musela přestěhovat celá rodina společně se stěžovatelem, by zcela jistě bylo zasaženo do rodinného života stěžovatele i jeho nezletilých dětí. Je sice pravdou, že stěžovatel při pohovoru uvedl, že si s manželkou a dětmi telefonuje a rodina za ním jezdí na návštěvu, je však třeba zdůraznit,

že pohovor byl se stěžovatelem veden v době, kdy vykonával trest odnětí svobody, proto je zřejmé, že v té době s rodinou nežil ve společné domácnosti. Ze správního spisu však vyplývá, že po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody doložil doklad o zajištění ubytování na adrese, kde žije i jeho bývalá manželka a děti. Tvrzení městského soudu, že stěžovatel nebydlí s členy své rodiny, zejména se svými nezletilými dětmi, ve společné domácnosti, tak nemá oporu ve správním spisu.

[30] Nejvyšší správní soud má za to, že žalovaný nedostál své povinnosti dostatečně zjistit skutkový stav věci, neboť se vůbec nezabýval pevností rodinných vazeb stěžovatele, aby mohl posoudit, zda je jeho vycestování v rozporu s čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nebo čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Žalovaný se měl s ohledem na citovanou judikaturu zabývat i faktickými překážkami takového kroku, mezi něž by mohl patřit např. nedostatek finančních prostředků stěžovatele a jeho rodinných příslušníků spojený s absencí sociálních a rodinných vazeb v zemi původu.

[31] Ani obecné konstatování žalovaného i městského soudu, že si stěžovatel může legalitu svého dalšího pobytu na území ČR zajistit prostřednictvím příslušných ustanovení zákona o pobytu cizinců, byť by to pro ně znamenalo nutnost opustit území ČR, nemůže bez dalšího obstát, neboť přinejmenším není zřejmé, zda skutečně má stěžovatel možnost získat nějakou formu pobytového oprávnění na území ČR dle zákona o pobytu cizinců, případně za jakou dobu, a žalovaný, ač by mu v tomto ohledu řada okolností měla být známa i z úřední činnosti, se touto otázkou pro účely možných důvodů pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu vůbec nezabýval (srov. k této otázce např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2021, č. j. 5 Azs 161/2020 – 49). Samo o sobě není v případě stěžovatele z hlediska možného udělení doplňkové ochrany rozhodné ani to, že stěžovatel přišel o své pobytové oprávnění vlastní vinou tím, že se dopustil trestné činnosti. Jak správně uvedl stěžovatel, není tím vyloučen z ochrany dle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

[32] Jak již stěžovatel konstatoval, městský soud se jeho osobnímu a rodinnému životu věnoval v rámci posuzování důvodů pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu i přesto, že stěžovatel v žalobě namítal nesprávné právní hodnocení jeho situace, co se týče možného udělení doplňkové ochrany. V rámci posuzování důvodů pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu městský soud pouze konstatoval, že vycestování stěžovatele není v rozporu s mezinárodními závazky ČR a nenapravil tak pochybení žalovaného.

[33] Nejvyšší správní soud uzavírá, že shledal kasační námitky důvodnými v tom ohledu, že žalovaný k otázce, zda by vycestování stěžovatele nebylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR a zda tedy stěžovateli nepřísluší doplňková ochrana dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, nezjistil dostatečně skutkový stav a výše uvedenými hledisky se dostatečně ani přezkoumatelně nezabýval. Městský soud měl pro tyto důvodně vytýkané vady rozhodnutí žalovaného zrušit, jestliže tak neučinil, a namísto toho žalobu zamítl, nemůže ani jeho rozhodnutí v této části obstát.

IV.
Závěr a náklady řízení

[34] Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadený rozsudek městského soudu. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí (krajského) městského soudu, a pokud již v řízení před městským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského (městského) soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci by městský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, než zrušit rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v tomto rozsudku Nejvyššího správního soudu. Vedle odstranění výše popsaných deficitů dosavadního řízení a rozhodnutí žalovaný samozřejmě přihlédne též k aktuální (zejména bezpečnostní, ale i lidskoprávní) situaci na Ukrajině, která tu bude v době jeho rozhodování a jejíž podobu ani ve vztahu k regionu, odkud stěžovatel pochází, tedy k Zakarpatské oblasti, byť leží na západě země, momentálně nelze s ohledem na dramatický vývoj těchto dnů spojený s bezprecedentní vojenskou agresí Ruské federace vůči Ukrajině predikovat.

[35] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (městským) soudem. Náklady řízení tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud tak rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel byl na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci úspěšný, měl by tedy vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů. Stěžovatel ovšem byl ve smyslu § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v relevantním znění, osvobozen od placení soudního poplatku v řízení o žalobě i o kasační stížnosti a z obsahu spisu městského soudu je patrné, že v řízení před městským soudem nebyl zastoupen a nedoložil, že by mu v souvislosti s tímto řízením vznikly jakékoli jiné náklady. V řízení o kasační stížnosti byl stěžovatel zastoupen advokátem, Mgr. Milanem Janákem, kterého mu ustanovil Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 22. 4. 2020, č. j. 5 Azs 82/2020 – 21. Stěžovatel tedy nedoložil, že by v řízení o žalobě či v řízení o kasační stížnosti vynaložil jakékoli náklady, proto mu Nejvyšší správní soud jejich náhradu nepřiznal.

[36] Podle § 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s. hradí zástupci stěžovatele, který byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovený advokát, Mgr. Milan Janák, učinil tři úkony právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu (příprava a převzetí zastoupení, doplnění kasační stížnosti a replika), náleží mu za každý tento úkon odměna 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, celkem tedy 10 200 Kč. Tato částka se dále zvyšuje o DPH 21 %, celkem tedy přísluší zástupci stěžovatele částka 12

342 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. února 2022

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu